

3. Zabrana preferencijalnog finansiranja države od strane finansijskih institucija;
4. Fiskalna konsolidacija i usklađivanje politika i metoda izvještavanja u odnosu na najnoviju regulativu EU koja se odnosi na konvergenciju fiskalnih politika zemalja EU, koji onemogućuju pojavu makroekonomskih disbalansa;
5. Povećanje konkurentnosti crnogorske privrede u cilju smanjenja makroekonomskih disbalansa i postizanja pune makroekonomske održivosti.

Istovremeno, specifičnost Crne Gore u procesu pregovora predstavlja i postojeći monetarni režim. Naime, Crna Gora od decembra 1999. godine koristi njemačku marku, a od 2002. godine euro kao zvanično sredstvo plaćanja, odnosno svoju ekonomsku aktivnost bazira na "eurizaciji" kao monetarnoj strategiji.

Kako zakonodavstvo EU ne predviđa posebne kriterijume koje treba ispuniti za članstvo u EMU u slučaju "eurizacije", tokom pregovora za članstvo u EU- u saradnji sa EK i ECB- dogovoriće se mogući modaliteti na osnovu kojih će se ocjeniti ispunjenost Mاستrihtskih kriterijuma. Crna Gora će iskoristiti period do učlanjenja u EU da unaprijedi makroekonomsku stabilnost, stabilnost javnih finansija i pospješi konkurentnost ekonomije koji bi je približili ostvarenju kriterijuma Mاستrihta.

Naime, Crna Gora kao svoj cilj vidi osim članstva u EU i članstvo u EMU.

III OSNOVNE INSTITUCIONALNE PROMJENE ULASKOM CRNE GORE U EU-SEGMENT EKONOMSKE I MONETARNE POLITIKE

Kada Crna Gora postane članica EU, Centralna banka Crne Gore će postati dio Evropskog sistema centralnih banaka. Crna Gora će biti obavezna da vodi monetarnu i fiskalnu politiku u skladu s načelima i pravilima koja se primjenjuju u Evropskoj uniji.

Izveštavaće o stanju budžetskog deficita i javnog duga i učestvovalaće u višestranom nadzoru javnih finansija zemalja članica Unije i koordinaciji ekonomskih politika. Centralna banka Crne Gore kao član ESCB djelovaće u skladu sa upustvima i smjernicama ECB-a, i u obavezi je svoj rad uskladiti sa Ugovorom o funkcionisanju EU i Satutom ESCB-a.

Kontakt: Kancelarija glavnog pregovarača:
tel: +382 (0)20 225-568; +382 (0)20 246-264
e-mail: kgp@mfa.gov.me; web sajt: <http://www.mvpei.gov.me/>

17 EKONOMSKA I MONETARNA UNIJA

I OSNOVNE TEKOVINE EU I EMU

Članice Evropske unije (EU) koje su prihvatile euro kao zajedničku valutu čine **Evropsku monetarnu uniju (EMU)**. Monetarna unija predstavlja najviši nivo monetarnih integracija, a zasniva se na: harmonizaciji monetarnih politika zemalja članica i uvođenju jedinstvene valute, zajedničkim monetarnim rezervama, zajedničkoj centralnoj banci i jedinstvenoj monetarnoj politici. Formiranje EMU je rezultat dugogodišnjih težnji, monetarnog ujedinjavanja sa ciljem obezbjeđenja zadovoljavajućeg nivoa finansijske stabilnosti i stabilnosti cijena zemalja članica EMU.

Grafik 1: Razvoj ekonomskih integracija u EU

Članstvo u EMU podrazumijeva:

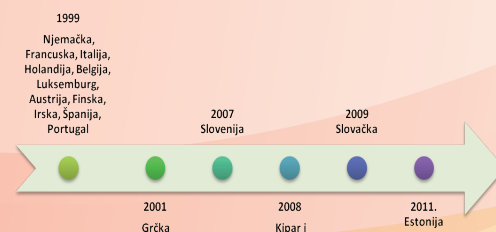
- jedinstvenu valutu članica - euro;
- jedinstvenu monetarnu politiku koju vodi Evropska centralna banka;
- blisku koordinaciju među državama članicama u formiranju ekonomskih politika;
- koordinaciju fiskalne politike kroz ograničenja javnog duga i budžetskog deficita;

Evropska centralna banka (ECB), sa sjedištem u Frankfurtu, rukovodi i upravlja monetarnom politikom, i zajedno sa nacionalnim central-

nim bankama država članica EU čini Evropski sistem centralnih banaka (ESCB).

Lisabonskim ugovorom o funkcionisanju EU, Evropska centralna banka (ECB) dobila je status finansijske institucije EU. Glavna uloga ECB-a je emitovanje i upravljanje eurom, i očuvanje stabilnosti cijena za više od 330 miliona ljudi u 17 zemalja članica EMU.

Grafik br. 2: Članice EMU, hronologija

Važno je napomenuti da osim zemalja članica Eurozone, euro kao sredstvo plaćanja koriste Monako, San Marino, Vatikan i Andora, koji su sklopili ugovore sa EU o korišćenju eura kao sredstva plaćanja.

U procesu priključivanja EMU, zemlje kandidati moraju da svoju ekonomiju minimalno dvije godine prilagode evropskom mehanizmu deviznog kursa ("ERM II"), u kojem kandidati pokazuju ekonomsku konvergenciju valute održavanjem deviznog kursa u vidu dozvoljenog odstupanja ($\pm 15\%$) u odnosu na euro. Kriterijumi za ućlanjenje u EMU, odnosno prihvatanje treće faze konvergencije, definisani su Ugovorom iz Mاستrihta iz 1992. godine, zato se često koristi naziv "**Mastrihtski kriterijumi**".

Mastrihtski kriterijumi:

- Ostvarivanje visokog stepena stabilnosti cijena. Stopa inflacije može biti najviše do 1,5% viša od stope inflacije triju zemalja sa najnižom stopom inflacije;
- Održivost stanja javnih finansija u odnosu na referentne vrijednosti:
 - budžetski deficit ne smije biti viši od 3% BDP-a mjenenog tržišnim vrijednostima;
 - javni dug ne smije biti viši od 60% BDP-a mjenenog tržišnim cijena;
- Stabilnost kamatnih stopa na dugoročne vladine obveznice ili uporedive hartije od vrijednosti. Dugoročna kamatna stopa – prosječna nominalna dugoročna kamatna stopa – ne smije da prelazi 2 procentna poena iznad prosjeka tri najuspješnije zemlje članice (zemlje članice sa najnižom inflacijom)
- Poštovanje normalnih granica odstupanja koje predviđa devizni mehanizam EMS. Tačnije, najmanje dvije godine prije ućlanjenja u monetarnu uniju treba održavati stabilnost nacionalne valute uz dozvoljene granice fluktuacije. Dozvoljena fluktuacija je $\pm 15\%$ u odnosu na centralni paritet.

Pored ekonomskih kriterijuma, sve zemlje moraju udovoljiti institucionalnim kriterijumima - usklađenost propisa, kao i osiguranje nezavisnosti centralne banake (funkcionalne, institucionalne i personalne nezavisnosti). Rad ECB je definisan Statutom ESCB i ECB, koji predviđa punu nezavisnost ECB i nacionalnih centralnih banaka.

Euro, kao jedinstvena valuta, uvedena je 2002. godine, i postala je simbol Evropske unije.

Upotreba eura ima ekonomsku i političku vrijednost. Jedinstvena valuta euro povećava transparentnost cijena, umanjuje transakcione troškove, olakšava međunarodnu trgovinu, a takođe štiti eurozonu od spoljnih ekonomskih šokova.

Osim monetarne konvergencije zemalja EMU, na nivou EU je u toku donešenje pravila kojima će se obezbjediti najviši nivo ekonomskih integracija, koje uključuju usklađivanje fiskalnih i ekonomskih politika zemalja članica EU. Takozvani „Fiscal Compact“ odnosno Ugovor o stabilnosti, koordinaciji i upravljanju u Ekonomskoj i monetarnoj uniji, a koji je stupio na snagu 2013. godine treba da obezbijedi značajniju konvergenciju fiskalnih politika zemalja članica (s izuzetkom Češke Republike i Velike Britanije), kao i njihov stalni nadzor uz razvijanje korektivnih mehanizama, koji bi onemogućili stvaranje i sanirali eskalaciju fiskalnih disbalansa i disbalansa javnog duga.

II CRNA GORA U PROCESU PRISTUPANJA EU I EMU

Crna Gora dijeli ciljeve Ekonomske i monetarne unije i preduzima aktivnosti kako bi uskladila svoju monetarnu i fiskalnu politiku s politikom EU.

Aktivnosti koje se odnose na 17. poglavlje Ekonomska i monetarna politika u fokusu imaju 5 segmenta:

1. Obezbeđenje funkcionalne, institucionalne, finansijske i personalne nezavisnosti Centralne banke;
2. Zabrana monetarnog finansiranja;